

na Coláistí Samhla Gaeilge. I mo cheantar féin bhí Coiste na bPáistí ag an gConra, is é sin Coiste Ehaile Átha Cliath, agus lig sé uaidh é. I mbinn de mo pharóiste féin bhí seacht gcéad páiste thar baile amach sáinnithe isteach ag freastal ar Choláiste Gaeilge i mí seo an Iúil i mbliana. Beidh a chomhmnéid sin ann i Mí na Lúnasa. Ce an mhaith do leanbh ar bith den seacht gcéad sin a bheith ag dul go dtí an coláiste áirid sin seachas go dtí coláiste i gceantar nach labhartar Gaeilge ar bith, Carraig ar Chobhartaigh cuir i gcás, nó Baile an Sceilg, nó an Fhaing? D'fhéadfaidís an oiread céanna Gaeilge a fhoghlaim ag cúrsa in áit ar bith. Níos mó leis na modhannaí nua teagaisc. Siad na coláistí Gaeilge na rudaí is seanaimsirí i dtír seo na seanaimsireacht, Éire. Níl gasúr ar bith nach mbeom ag freastal ar an gcoláiste i dteideal deontas na Roinne a fháil. Chuir me féin gasúr go Conamara an lá cheana. Tá Gaeilge aici cho maith ten a comhaoiseachai thiar. Ní ligflán ag coláiste Gaeilge í, mar go míllí a cuid Gaeilge ann. Mar sin ní bfaighe sí an deontas

Cuid den chrann smala atá ar an nGaeilge go bhfuil chuile shórt dhá mbaineann léi snamtha le scoláiocht. Ní bfaighe gasúr deontas deich bpunt na Gaeilge sa nGaeltacht: dhá mbeadh sé céad uair in a chainteoir dúchais cho hiomlán le Seanchán Torpéist, d'uircasa an oiread seo laethanta: a bheith curtha isteach sa scoil aige an bhliain sin. Shílfeá gur cuntas é a cuireadh ann d'aon úim len a ndóhain Gaeilge le cáiliú a bheith foghlamtha sa scoil ag múintir na gceantar seo nach hí an Ghaeilge a labhartar iontu. Scoil! Scoil! Scoil! Agus tá an cuntas céanna faoi dhul ag scoil nó ag coláiste ag pait leis an deontas nua éi sa tseachtain do mhá tí. Sin é an t-aon scéim amháin a raibh Aireacht na Gaeltacht in ann cuimhnú air. Ní chreidim go bhfuil na coláistí Gaeilge seo ag fóint d'aon duine as deire na cúrsa ach do na daciné ar leo iad. Ní fheicim leas ar bith don Ghaeilge féin iontu sa riocht ina bhfuil siad faoi látheir ar aon nós. Níl iontu ach **tradition** eile atá fanta ar shiobarna i ndiaidh a maith a bheith tugtha agus imithe.

Tá daoine ann ar maith leo a ré gurb í Gaeilge Chonamara atá acu, gur chaith siad trí seachtainí sa gCeathrún Rua. Chonaic mé múinteoir Gaeilge nach n-amhdódh gurbh íhíú Gaeilge a fhoglaím ar bhealach ar bith eile ach as Leabharáin Uí Ghramhána. Chonaic mé poblachtóirí a chreid ní hé amháin sa láimh láidir mar mhódh nó mar mheán le saoirse na tíre a bhaint amach, ach mar chríoch inti féin. An t-aon bhealach ba chóir an tsaighdiúireacht a fhoghlaim ba go rúnda é agus i ngan fhios don dlí. Nuair a mhol cuid againn gur chuma cé an chaoi a bhfoghlaimaodh duine é ach an t-eolas a chur chun fóint leis an gcuspóir a bhaint amach cuireadh faoi their muid. Is contúirt í seo nach bhfuil lucht na Gaeilge saor uaithi ach an oiread.

Tá mé eile den **traditionalism** seo ann atá ag basca chúrsaf na Gaeilge. Si an tuairim dheimhin í má tá duine ag dul do chúrsaf na Gaeilge nó má chreideann sé sa nGaeilge go gcaithfe sé de riachtanas a bheith gafach le rudaí eile thara's a chéile. Is cuid d'**ethos** an Ghaeilgeora a bheith leis an GAA. Sa mhéid go bhfuil saim i gcluichí ar bith ag cuid againn is sa gcineál a tugtar cluichí Gaelacha orttu é. Sin iad an chéad bhia sa sliogán dháimh, an t-aon chineál a mbainfeadh muid aon taitneamh astu. Ach ní hionann chor ar bith linn na cluichí féin agus Cumann Lúthchleas Gael. Níl maith ar bith i gCumann Lúthchleas Gael don Ghaeilge. Tugtar